

Intervju – Vladimir Perić, likovni umetnik

U SVIM PRAVCIMA

Sonja Čirić

"U NAŠEM DRUŠTVU JE LAKO NAPRAVITI KARIJERU, JER OVDE LJUDI PRIMENJUJU VORHOLOVE REČI: 'VAŽNO JE ONO ŠTO SE PRIČA DA SE RADI, A NE ONO ŠTO SE RADI.' MISLIM DA TE REČI NIKO BOLJE NIJE SHVATIO OD LJUDI U SRBIJI"

Desilo se da je Vladimir Perić dobio Politikinu nagradu za likovnu umetnost baš na kraju svog desetogodišnjeg rada u okviru grupe Talent factory. Nagrađen je za izložbu "Made in Yugoslavia" održanu krajem prošle godine u galeriji Haos. Nagrada je obrazložena ocenom da se Vladimir Perić "izdvojio kao osobena, autentična pojava na umetničkoj sceni, te da svaku njegovu izložbu odlikuje svežina u ideji, izvedbi i materijalu", a da je nagrađenom izložbom "svojim prepoznatljivim rukopisom komentarisao istorijski kontekst i temu, koja će na razne načine još dugo ostati aktuelna".

Vladimir Perić je multimedijalni umetnik. Završio je elektrotehničku školu, bavio se muzikom, studirao je grafiku i fotografiju na Fakultetu primenjenih umetnosti, izlagao je u inostranstvu, i jedini je naš umetnik u enciklopediji grafičkog dizajna XX veka *Alkone grafičkog dizajna*. Osim "Made in Yugoslavia", prošle godine imao je još 16 izložbi – izdvajamo učešće na Oktobarskom salonu i na izložbi "Devedesete". Javnosti je poznat pod pseudonimom Talent, koji je koristio tokom prvog desetogodišnjeg ciklusa svoje karijere. Ovog maja završava drugi desetogodišnji period u kome je bio član grupe Talent factory i počinje ciklus "Muzej detinjstva".

"VREME": Da li je odluka da se naredne decenije bavite fenomenom detinjstva posledica nostalgije za bezbrižnim vremenima?

VLADIMIR PERIĆ: Volim da "eksploatišem" detinjstvo. To je najveći rudnik ideja, tada mašta počinje da se formira, nekakve želje i planovi počinju da se javljaju, i sve što kasnije radimo samo je izvođenje planova iz detinjstva. "Muzej detinjstva" je smišljen kao fiktivni naslov za seriju izložbi na istu temu. Plan je, mada ne kontrolišem stvari toliko unapred, da kad naraste poveća kolekcija radova da ih ponudim gradu kao eksponate realnog Muzeja detinjstva. Prostor ne mora da bude velik, stotinak kvadrata je već nešto. Namijenjen je odraslima rođenim od 1950. godine pa sve dok je naša industrija sa potpisom SFRJ proizvodila stvari koje smo mi generacijski prepoznavali: školski pribor Aero Celje, zagrebački Toz, pa Karbon, Mehanotehnika iz Izole, zagrebačka Biserka je imala licencu na igračke Volt Dizni... Već pri samom pogledu na te predmete ljudima se vraća slika vremena koja su zbog nekih drugih tema prekrećili u svesti. Mislim da je i zbog toga Muzej detinjstva potreban ovom gradu.

I tema nagrađene izložbe je evociranje uspomena. Podsetili ste javnost nacrtanje Jugoslavije, školsk i zadatak iz neme karte, na "juga"...

Naime, trebalo je da u galeriji Haos radim sasvim drugu izložbu, ali je promenjen termin, tako da sam morao da izlažem godinu dana pre dogovorenog datuma, i nisam imao vremena da realizujem nameravanu izložbu. Zato je, odjednom, iskočila "Made in Yugoslavia". Uselio sam se u galeriju sa materijalom i za pet dana napravio izložbu. Samo sam realizovao ono što je u glavi pripremano od devedestih i što je tamo već bilo stvoreno, povadio sam emocije iz sećanja i upotrebio materijal, proizvode sa potpisom SFRJ, koje godinama skupljam po buvljacima.

Umetnička dela pravite od bačenih, nikom potrebnih stvari, od otpada. Zašto?

Ne mogu ja da pričam o tome. Evo, preneću vam šta je rekao Rambo Amadeus na otvaranju izložbe u Haosu: smatra me alhemičarem i čarobnjakom zato što od ničega pravim nešto. Znae, ne bi meni bio problem da potrošim gomilu para za rad. I taj rad ne bi bio loš iako ne bi bio napravljen od materijala sa otpada. Mogao bih ja to. Ja samo neću da kukam nad sudbinom umetnika: nema prostora, nema uslova. Sve sam to ignorisao, jer duh je nezarobiv, ne možete ga zadržati, ideja i kreacija moraju da izađu na sve moguće načine pa bilo od čega da su napravljeni. Ako smo u pustinji, realizovaćemo ih od peska. To je bila moja svesna želja da se ne pomirim sa ovdašnjim uslovima i da ne proredim svoju produkciju zbog tih uslova. Ignorisao sam ih. Materijal sa otpada ne košta puno i mogu da ga priuštim. A kad sam bio u prilici da radim u drugačijim, bogatijim uslovima, ja sam radio drugačije. U Austriji, u Grifenu, napravio sam *Soliter za ptice*, grdosiju od sedam metara sa 160 stanova za ptice. On je sve samo nije jeftin: rađen je najsavremenijim alatima, postavljan je pomoću dve dizalice i velika je atrakcija. Ovaj rad je drugačiji od onoga što sam radio ovde, pa ipak, prepoznaje se da je moj.

Kako biti originalan i nov?

Ne treba se opterećivati time. Kao što su neke dragocene stvari deficitarne – nema platine baš u svakom kutku planete, niti se svakog dana otkrije nešto senzacionalno – tako nisu baš česte ni autentične autorske ličnosti. Karijere umetnika su kao zidanje solitera: publika će ući u lift i poželeti da vidi samo pojedinačne spratove, ali umetnik je dužan da napravi stepenište. Mnogo radova čini jednu stepenicu, i ona mora biti napravljena. Među tim radovima nisu svi fantastični, ali verujem da je svaka moja stepenica pošteno napravljena, nije trula. I ono što se nije svidelo kritičarima, i ono što nije na visini mojih najboljih radova, sve je to put.

Među vašim radovima nema tradicionalnih tehnika.

Kod nas ima dosta zanatlija koji misle da niko ko ne rade onako kako rade oni, nije ni sposoban to da radi. Ja sam dokaz da nisu u pravu! U Srpskoj akademiji slikao sam velike scenografije za postavke izložbi, slikao sam detalje sa slika Konjovića, Zore Petrović i ostalih velikih slikara. Analizirao sam kako vuku četku, mešaju boje, kakva im je ekspresija. Video sam da mogu da idem u tom maniru, mogu da sledim njihovu estetiku, ali bilo mi je blesavo da svoje kreativne sposobnosti uškropim samo da bih se dopao tradicionalnom mišljenju. Bilo mi je neinteligentno da sebe stavim u funkciju tih starih škola. Inače, mislim da to nikome ne bi bio nikakav problem: stare tehnike se nabilduju, treba samo imati malo talenta i puno bildovati. A ja sam hteo da taj talenat izleti, da ode u pravcima za koje ni ja ne znam gde će me odvesti, a pogotovo to ne mogu znati drugi. Međutim, desilo se da i moji pionirski poduhvati naiđu na otpor i sa ove druge, "savremene" strane. I niko me nije hteo: to što ja radim jeste nešto što se ne uklapa. Pa i sad su gundali, čuo sam da jedni prigovaraju *mnogotalasaš*. Ne mogu dobro da plivaju kad neko talasa, jer ih zapljuskuje nešto što oni ne mogu da prate! Ja sam probao da radim to što oni rade i video sam da to mogu da radim dobro, a oni neka probaju da rade ovo što ja radim pa će videti koliko je teško. Nije neko ko je tradicionalista loš, a neko ko radi instalacije dobar. Naprosto, pripadanje nekom pravcu nije presudno za kvalitet.

Da li se i vama desilo da ste porasli u očima domaće javnosti nakon inostranih uspeha?

Ne, nije mi se to desilo. Dejvid Karson, najpoznatiji svetski grafički dizajner, sreo se sa našim dizajnerima, odabrao je da sa mnom saraduje, i mislim da je time navukao gnev ovdašnjih dizajnera protiv mene. Posle toga sam uvršten u *Ikone grafičkog dizajna*. Mislim da je teško naći se u toj knjizi, jedini sam odavde, ne kažem da li zaslužno ili ne, ali sam ipak jedini. Drugi bi tu činjenicu iskoristili da ovde naprave karijeru, ali ja nisam time mahao. Sve kulturne scene su pune foliranata, ali ja ne mogu tako da se ponašam, nije mi prikladno. Čini mi se da je u našem društvu lako napraviti karijeru, čini mi se da se ovde primenjuju Vorholove reči: "*Važno je ono što se priča da se radi, a ne ono što se radi.*" Mislim da te reči niko bolje nije shvatio od ljudi u Srbiji, mada ni ne znaju ko je Vorhol.

Pre nešto više od godine, umetnici su imali projekat približavanja umetničkog dela publici pokušavajući da je učine prijemljivijom konzumentima. Da li jesavremena umetnost nerazumljiva?

Mislim da umetnici ne treba time da se bave, jer taj gest samo odvlači publiku od umetnosti i kod publike pojačava utisak nerazumljivosti. Ne znam zašto je likovno vaspitanje potcenjeno u školi. Obrazloženje da nisu sva deca talentovana, pa zašto ih onda maltretirati da crtaju, nije održivo. Mi treba njih da spremamo da budu publika, da bez straha uđu u galeriju sa svešću da umetnost oplemenjuje! Ako učimo fiziku, ne znači da ćemo svi da odemo u "Vinču". Mi nemamo likovnu publiku zato što se svi plaše da se upuste u gledanje rada, a plaše se zato što su naučeni da je to nerazumljivo.

Kojim imenom ćete se potpisivati tokom ciklusa "Muzej detinjstva"?

Ja sam Vladimir Perić. Talent mi je pseudonim, smišljen s ciljem da zameni ime i prezime. Onda sam nakon deset godina postao Vladimir Perić član grupe Talent factory, ali koliko god da je ljudima bilo teško da me oslovljavaju pseudonimom, tako im je sada bilo još teže da me oslovljavaju imenom, članom grupe. Politikina nagrada je iznedrila novo ime: Vladimir Perić Talent. Ja nikad nisam imao nadimak! A sve je počelo još od elektrotehničke škole: kad sam se bavio muzikom, pravio sam demo-snimke sa četvorokanalnim kasetofonom. Istovremeno, spremao sam se i za prijemni na Fakultetu primenjenih umetnosti, bio sam i u pozorištu Nova osećajnost koje je osnovao Peđolino, nas nekoliko smo radili celu predstavu, i ljudi su me sve više i više tapšali po ramenu govoreći da sam talenat. Namerno sam uzeo za pseudonim pogrešno napisanu reč – talent a ne talenat – zato što ima puno talenata a samo je jedan Talent, a i zato što funkcioniše i na engleskom jeziku iako je napisan ćirilicom. Zbog svega toga, neko bi mogao da kaže da Talent ima manu.

Izvor: <http://www.vreme.com/cms/view.php?id=442415>